

भारत का याजपत्र

The Gazette of India

ਭਾਰਤ ਦਾ ਗੱਸ਼ਟ

असाधारण

EXTRAORDINARY

असाधारण

भाग XIV- अनुभाग - 1

PART - XIV - SECTION - 1

भाग - XIV- अनुभाग - 1

प्राधिकार से प्रकाशित

PUBLISHED BY AUTHORITY

ਸੱਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ

(सं. 1) नई दिल्ली, बुधवार, 3 अगस्त, 1994 (No. 1) NEW DELHI, WEDNESDAY, AUGUST 3, 1994 (नं. 1) ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, ਬੁੱਧਵਾਰ, 3 ਅਗਸਤ, 1994	/12 श्रावण, /SRAVANA 12, /12 ਸਾਵਨ, 1916	1916	(शक) (SAKA) (ਸ਼ਕ)	(खण्ड -VI) (Vol - VI) (ਜ਼ਿਲਦ -VI)
---	---	------	-------------------	-----------------------------------

विधि और न्याय मंत्रालय

(विधायी विभाग)

नई दिल्ली, बुधवार, 3 अगस्त, 1994 / 12 श्रावण, 1916 (शक)

द प्रोटੋਕਲ ਆਫ ਸਿਵਲ ਰਾਈਟਸ, ਏਕਟ, 1955 ਕਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ ਰਾ਷ਟਰਪਤਿ ਕੇ ਪ੍ਰਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਿਯਾ ਜਾਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਧਿਕ੃ਤ ਪਾਠ (ਕੇਨ੍ਦ੍ਰੀਯ ਵਿਧਿ) ਅਧਿਨਿਯਮ 1973 (1973 ਦਾ 50) ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੇ ਖਣਡ (ਕ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਯੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮੌਤ ਉਸਕਾ ਪ੍ਰਾਧਿਕ੃ਤ ਪਾਠ ਸਮੱਸ਼ਾ ਜਾਣੇਗਾ।

MINISTRY OF LAW AND JUSTICE
(LEGISLATIVE DEPARTMENT)

NEW DELHI, WEDNESDAY AUGUST 3, 1994 / SRAVANA 12, 1916 (SAKA).

The translation in Punjabi of the Protection of Civil Rights Act, 1955 is hereby published under the authority of the President and shall be deemed to be the authoritative text thereof in Punjabi under clause (a) of Section 2 of the Authoritative Texts (Central Laws) Act, 1973 (50 of 1973).

ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਮੰਤਰਾਲਾ
(ਵਿਧਾਨ ਵਿਭਾਗ)

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, ਬੁੱਧਵਾਰ, 3 ਅਗਸਤ, 1994/12 ਸਾਵਨ, 1916 (ਸ਼ਕ)

ਦਾ ਪ੍ਰੈਟੈਕਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਰਾਈਟਸ ਐਕਟ, 1955 ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸੱਤਾ ਅਧੀਨ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸੱਤਾਜ਼ੁਕਤ ਪਾਠ (ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ) ਐਕਟ, 1973 (1973 ਦਾ 50) ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੇ ਖੰਡ (ਓ) ਅਧੀਨ ਉਸ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾਜ਼ੁਕਤ ਪਾਠ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਿਵਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਐਕਟ, 1955

[1955 ਦਾ ਐਕਟ ਨੰ: 22]

[19 ਜੁਲਾਈ, 1994 ਤਕ ਸੋਧੇ ਅਨੁਸਾਰ]

[8 ਮਈ, 1955]

“ਛੁਤ-ਛਾਤ” ਦੇ ਪਰਚਾਰ ਅਤੇ ਆਚਰਨ, ਉਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਨਿਰਯੋਗਤਾ ਨਾਵਜ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਤੱਲਕ ਰਖਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਮੁਕਰੱਤ ਕਰਨ ਲਈ ਐਕਟ।

ਭਾਰਤ ਗਣਰਾਜ ਦੇ ਛੇਵੇਂ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ-ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਐਕਟ ਬਣੇ:—

1. (1) ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਐਕਟ, 1955 ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਸਥਾਪਨਾ, ਵਿਸਤਾਰ ਅਤੇ ਅਰੰਭ।
 (2) ਇਸ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਤੇ ਹੈ।
 (3) ਇਹ ਉਸ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਨਾਵਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਗੱਜਟ ਵਿੱਚ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਨਿਯਤ ਕਰੇ।
2. ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੋਰਵੇਂ ਨ ਲੋੜੇ,—
 (ਉ) “ਸਿਵਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 17 ਦੁਆਰਾ “ਛੁਤ-ਛਾਤ” ਦਾ ਅੰਤ ਕਰ ਦਿਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ;
 (ਉਥ) “ਹੋਟਲ” ਵਿੱਚ ਜਲ-ਪਾਨ ਘਰ, ਬੋਰਡਿੰਗ ਹਾਊਸ, ਨਿਵਾਸ-ਘਰ, ਕਾਫੀ ਹਾਊਸ, ਅਤੇ ਕੈਫੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ;
 (ਅ) “ਸਥਾਨ” ਵਿੱਚ ਘਰ, ਇਮਾਰਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਢਾਂਚਾ ਅਤੇ ਇਹਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਅਤੇ ਤੰਬੂ, ਗੱਡੀ ਅਤੇ ਪੋਤ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ;
 (ਇ) “ਲੋਕ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦਾ ਸਥਾਨ” ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਉਹ ਸਥਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ :- ਮਨੋਰੰਜਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ, ਕਰਤਬ, ਖੇਡ, ਖੇਲ-ਕੁਦ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਦਿਲ-ਪਰਚਾਰਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ;

- (ਸ) “ਲੋਕ ਉਪਾਸ਼ਨਾ ਦਾ ਸਥਾਨ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਉਹ ਸਥਾਨ, ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਲੋਕ ਧਾਰਮਕ-ਉਪਾਸ਼ਨਾ ਦੇ ਸਥਾਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਮਕ ਪੂਜਾ ਪਾਠ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਕ ਸੰਪਰਦਾਇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਨੁਭਾਗ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਰਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ—
 - (i) ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਸਥਾਨ ਨਾਲ ਲਗਦੀਆਂ ਜਾਂ ਸੰਬੰਧ ਸਭ ਭੋਆਂ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਪਵਿੱਤਰ ਅੂਸਥਾਨ,

- (ii) ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਮਲਕੀਅਤ ਅਧੀਨ ਉਪਾਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਸਥਾਨ ਜਿਸ ਦੇ ਲੋਕ ਉਪਾਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਥਾਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਉਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ; ਅਤੇ
- (iii) ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਮਲਕੀਅਤ ਅਧੀਨ ਉਪਾਸ਼ਨਾ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਸਥਾਨ ਨਾਲ ਲਗਦੀ ਆਜਿਹੀ ਭੌਂ ਜਾਂ ਸਹਾਇਕ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ ਜਿਸ ਦੇ ਲੋਕ ਧਾਰਮਕ ਉਪਾਸ਼ਨਾ ਦੇ ਸਥਾਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਉਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ,

ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ;

- (ਸਉ) “ਮੁਕੱਰਰ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਰਰ;
- (ਸਅ) “ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤਾਂ” ਦਾ ਉਹੀ ਅਰਥ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 366 ਦੇ ਖੰਡ (24) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;
- (ਹ) “ਦੁਕਾਨ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕੋਈ ਇਹਤਾ ਜਿੱਥੇ ਮਾਲ ਦੀ ਬੋਕ ਜਾਂ ਪਰਚੂਨ ਜਾਂ ਬੋਕ ਅਤੇ ਪਰਚੂਨ ਦੇਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ--
- ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਸਥਾਨ ਜਿੱਥੋਂ ਫੇਰੀ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਵਿਕਰੀਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਗਾਸ਼ਤੀ ਵੈਨ ਜਾਂ ਰੇਝੂ ਤੋਂ ਮਾਲ ਵੇਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ,
 - ਕੋਈ ਲਾਂਡਰੀ ਅਤੇ ਵਾਲ ਕੱਟਣ ਦਾ ਸੈਲੂਨ,
 - ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਥਾਨ, ਜਿਥੇ ਗਾਹਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ;
- ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਧਾਰਮਕ ਨਿਰਧੇਗ-
ਤਾਵਾਂ ਨਾਫਜ਼ ਕਰਨ
ਲਈ ਸਜ਼ਾ।

3. ਜੋ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ,—

- (ਉ) ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਉਪਾਸ਼ਨਾ ਦੇ ਸਥਾਨ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਉਸੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਨੁਭਾਗ ਦੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਖੁਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ, ਜਾਂ
- (ਅ) ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਉਪਾਸ਼ਨਾ ਦੇ ਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਉਪਾਸ਼ਨਾਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਧਾਰਮਕ ਪੂਜਾ ਪਾਠ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪਵਿੱਤਰ ਤਾਲਾਬ, ਖੂਹ, ਚਸ਼ਮੇ ਜਾਂ ਖਾਲ, ਦਰਿਆ ਜਾਂ ਝੀਲ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਤਾਲਾਬ, ਖਾਲ, ਦਰਿਆ ਜਾਂ ਝੀਲ ਦੀ ਕਿਸੇ ਘਾਟ ਤੇ ਇਸ਼ਨਾਨ, ਉਸੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਤੇ ਉਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਤੇ ਜਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਉਸੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਨੁਭਾਗ ਦੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਕਰਨ ਤੋਂ,

“ਛੂਤ-ਛਾਤ” ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਰੋਕੇਗਾ, ਉਹ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਨ ਘਟਦੀ ਅਤੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਨ ਵਧਦੀ ਅਉਧ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਵੀ, ਜੋ ਇੱਕ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਤੇ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਜ਼ਾ ਦਿਤੇ ਜਾਣਗੇ ਹੋਵੇਗਾ।

ਵਿਆਖਿਆ :- ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨਾਂ ਲਈ ਬੁੱਧ, ਸਿੱਖ ਜਾਂ ਜੈਨ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੇ ਰੂਪਾਂ ਜਾਂ ਵਿਕਾਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀਰਸ਼ੈਵ, ਲਿੰਗਾਯਤ, ਆਦਿਵਾਸੀ, ਬ੍ਰਾਹਮੇ, ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ, ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਸਵਾਸੀ ਨਾਰਾਇਣ ਸੰਪਰਦਾਇ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਜਾਣਗੇ।

4. ਕੋ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ,-
- (i) ਕਿਸੇ ਦੁਕਾਨ, ਲੋਕ ਭੋਜਨਾਲੇ, ਹੋਟਲ ਜਾਂ ਲੋਕ ਮਨੋਰੰਜਨ-ਸਥਾਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਬਾਬਤ; ਜਾਂ
 - (ii) ਕਿਸੇ ਲੋਕ ਭੋਜਨਾਲੇ, ਹੋਟਲ, ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ, ਸਰਾਂ ਜਾਂ ਮੁਸਾਫ਼ਰਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਨੁਭਾਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਰੱਖੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਭਾਂਡਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਬਤ; ਜਾਂ
 - (iii) ਕਿਸੇ ਪੇਸ਼ੇ ਦੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਜਾਂ ਕੋਈ ਉਪਜੀਵਕਾ ਚਲਾਉਣ, ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਨਿਯੋਜਨ ਬਾਬਤ; ਜਾਂ
 - (iv) ਕਿਸੇ ਦਰਿਆ, ਨਦੀ, ਚਸ਼ਮੇ, ਖੂਹ, ਤਾਲਾਬ, ਹੋੜ, ਪਾਣੀ ਦੇ ਨਲ ਜਾਂ ਪਾਣੀ ਦੇ ਹੋਰ ਸਥਾਨ ਦੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਘਾਟ, ਕਬਰਸਤਾਨ ਜਾਂ ਝਮਸ਼ਾਨਖੂਮੀ, ਕਿਸੇ ਸਫ਼ਾਈ-ਸੂਹਲਤ, ਕਿਸੇ ਸੜਕ, ਜਾਂ ਰਾਹ, ਜਾਂ ਲੋਕ-ਸਮਾਜ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਥਾਨ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਅਨੁਭਾਗ, ਅਧਿਕਾਰ ਰਖਦਾ ਹੈ, ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਬਾਬਤ; ਜਾਂ
 - (v) ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਅੰਜ਼ਕ ਤੌਰ ਤੇ ਰਾਜ ਛੰਡਾਂ ਤੋਂ ਕਾਇਮ ਰਖੇ ਦਾਨ-ਆਧਾਰੀ ਜਾਂ ਲੋਕ-ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਦੇ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਜਾਂ ਆਮ ਜਨਤਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਨੁਭਾਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਸਮਰਪਣ ਕੀਤੇ ਕਿਸੇ ਸਥਾਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਬਾਬਤ; ਜਾਂ
 - (vi) ਆਮ ਜਨਤਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਨੁਭਾਗ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਸਿਰਜੇ ਕਿਸੇ ਦਾਨ-ਆਧਾਰੀ ਟ੍ਰੂਸਟ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਫਾਇਦੇ ਦੇ ਉਪਭੋਗ ਬਾਬਤ; ਜਾਂ
 - (vii) ਕਿਸੇ ਲੋਕ ਸਵਾਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਬਾਬਤ, ਜਾਂ
 - (viii) ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੋਕੈਲਿਟੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨਿਵਾਸ ਇਹਾਤੇ ਦੀ ਉਸਾਰੀ, ਅਰਜਨ ਜਾਂ ਦਖਲ ਬਾਬਤ; ਜਾਂ
 - (ix) ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ, ਸਰਾਂ ਜਾਂ ਮੁਸਾਫ਼ਰਖਾਨੇ, ਜੋ ਆਮ ਜਨਤਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਨੁਭਾਗ ਲਈ ਖੁਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇ, ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਬਤ; ਜਾਂ
 - (x) ਕਿਸੇ ਸਮਾਜਕ ਜਾਂ ਧਾਰਮਕ ਰਵਾਜ਼, ਪ੍ਰਥਾ ਜਾਂ ਰਸਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਜਾਂ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਜਲ੍ਹਸ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਜਲ੍ਹਸ ਕਢਣ ਬਾਬਤ, ਜਾਂ
 - (xi) ਗਹਿਣਿਆਂ ਅਤੇ ਸਿੰਗਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਬਤ;

“ਛੂਤ-ਛਾਤ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕੋਈ ਨਿਰਯੋਗਤਾ ਨਾਫਜ਼ ਕਰੇਗਾ, ਉਹ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਨ ਘਟਦੀ ਅਤੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਨ ਵਧਦੀ ਅਉਧ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਵੀ, ਜੋ ਇੱਕ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਤੇ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ।

ਵਿਆਖਿਆ :- ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨਾਂ ਲਈ, “ਕੋਈ ਨਿਰਯੋਗਤਾ ਨਾਫਜ਼ ਕਰਨਾ” ਵਿੱਚ “ਛੂਤ-ਛਾਤ” ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਰਯੋਗ-
ਤਾਵਾਂ ਨਾਫਜ਼ ਕਰਨ
ਲਈ ਸਜ਼ਾ।

ਹਸਪਤਾਲਾਂ, ਆਦਿ
ਵਿਚ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ
ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ
ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ
ਸਜ਼ਾ।

ਮਾਲ ਵੇਚਣ ਜਾਂ ਸੇਵਾ
ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ
ਕਰਨ ਲਈ ਸਜ਼ਾ।

“ਛੂਤ-ਛਾਤ” ਤੋਂ ਪੈਦਾ
ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ
ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ
ਸਜ਼ਾ।

5. ਜੋ ਕੋਈ “ਛੂਤ-ਛਾਤ” ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ,-

(ੳ) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹਸਪਤਾਲ, ਦਵਾਖਾਨੇ, ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਂ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਸਟਲ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹਸਪਤਾਲ, ਦਵਾਖਾਨਾ, ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਹੋਸਟਲ ਆਮ ਜਨਤਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਨੁਭਾਗ ਦੇ ਛਾਇਦੇ ਲਈ ਸਥਾਪਤ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਇਮ ਰਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰੇਗਾ; ਜਾਂ

(ਅ) ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰੇ ਵਾਲਾ ਕਾਰਜ ਕਰੇਗਾ;

ਉਹ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਨ ਘਟਦੀ ਅਤੇ ਹੋ ਗਏ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਨ ਵਧਦੀ ਅਉਧ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਵੀ, ਜੋ ਇੱਕ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਤੇ ਪੱਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ; ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਹੋਵੇਗਾ।

6. ਜੋ ਕੋਈ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਨਿਬੰਧਨਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਅਨੁਕੂਲ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮਾਲ ਵੇਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਮਾਲ ਵੇਚਣ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ “ਛੂਤ-ਛਾਤ” ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰੇਗਾ, ਉਹ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਨ ਘਟਦੀ ਅਤੇ ਹੋ ਗਏ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਨ ਵਧਦੀ ਅਉਧ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਵੀ, ਜੋ ਇੱਕ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਤੇ ਪੱਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਹੋਵੇਗਾ।

7. (1) ਜੋ ਕੋਈ—

(ੳ) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 17 ਅਧੀਨ “ਛੂਤ-ਛਾਤ” ਦਾ ਅੰਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕੇਗਾ; ਜਾਂ

(ਅ) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਛੇੜੇਗਾ, ਸੱਤ ਮਾਰੇਗਾ, ਬਿਸ਼ਾਵੇਗਾ, ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਰੁਕਾਵਟ ਕਾਰਤ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਕਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਲੈਣ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਛੇੜੇਗਾ, ਸੱਤ ਮਾਰੇਗਾ, ਬਿਸ਼ਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰੇਗਾ; ਜਾਂ

(ੳ) ਥੇਲੇ ਗਏ ਜਾਂ ਲਿਖੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਸੈਨਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਦਿਸ਼ਟਮਾਨ ਰੂਪਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਹੋਰਦੋਂ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਰਗ ਜਾਂ ਆਮ ਜਨਤਾ ਨੂੰ “ਛੂਤ-ਛਾਤ” ਦਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਚਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰੇਗਾ; ਜਾਂ

(ਸ) ਅਨੁਸ਼ਚਿਤ ਜਾਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਦਾ “ਛੂਤ-ਛਾਤ” ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਅਪਮਾਨ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਅਪਮਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗਾ;

ਉਹ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਨ ਘਟਦੀ ਅਤੇ ਹੋ ਗਏ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਨ ਵਧਦੀ ਅਉਧ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਵੀ, ਜੋ ਇੱਕ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਤੇ ਪੱਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਹੋਵੇਗਾ।

ਵਿਆਖਿਆ 1:—ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਦਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦ ਉਹ—

(ੳ) ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਘਰ ਜਾਂ ਭੋਂ ਪੱਟੇ ਤੇ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਘਰ ਜਾਂ ਭੋਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਦਾਖਲ ਲਈ ਇਜਾਜ਼ਤ

ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ, ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ, ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਰਵਾਜੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਰਵਾਜੀ ਸੇਵਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਕਤ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਅਜਿਹੇ ਨਿਬੰਧਨਾਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਅਨੁਕੂਲ ਵਿਚ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ; ਜਾਂ

- (ਅ) ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਜਿਕ, ਪੇਸ਼ਾਵਰਾਨਾ, ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਧਾਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦਾ।

ਵਿਆਖਿਆ II—ਖੰਡ (੮) ਦੇਪ੍ਰੈਜਨ ਲਈ, ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ “ਛੂਤ-ਛਾਤ” ਦਾ ਆਚਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਉਂਦਾ ਜਾਂ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਦਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ—

(i) ਜੇ ਉਹ “ਛੂਤ-ਛਾਤ” ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਆਚਰਨ ਦਾ, ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਪਰਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ

(ii) ਜੇ ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਇਤਿਹਾਸਕ, ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਆਧਾਰਾਂ ਤੇ ਜਾਂ ਜਾਤਪਾਤ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ “ਛੂਤ-ਛਾਤ” ਦੇ ਆਚਰਨ ਨੂੰ ਨਿਆਂ-ਉਚਿਤ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ।

(1ਓ) ਜੇ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 17 ਅਧੀਨ “ਛੂਤ-ਛਾਤ” ਦਾ ਅੰਤ ਕਰ ਦਿਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਹੋਏ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਇੰਤਕਾਮ ਜਾਂ ਬਦਲੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਜਾਂ ਸੰਪੱਤੀ ਵਿਤੁੱਧ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕਰੇਗਾ, ਉਹ, ਜਿਥੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੈਦ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ-ਯੋਗ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਅਉਧ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ, ਜੋ ਦੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿਤੇ ਜਾਣ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ।

(2) ਜੇ ਕੋਈ ਇਸ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਨੁਭਾਗ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ “ਛੂਤ-ਛਾਤ” ਦਾ ਆਚਰਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ,—

(i) ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼-ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਲਿਆਂ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜਿਹੇ ਫਿਰਕੇ ਜਾਂ ਅਨੁਭਾਗ ਦੇ ਬੰਦੇ ਵਜੋਂ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ

(ii) ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧਰਮ ਵਿਚੋਂ ਕਢਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭਾਗ ਲਵੇਗਾ,

ਉਹ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਨ ਘਟਦੀ ਅਤੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਨ ਵਧਦੀ ਅਉਧ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਵੀ, ਜੋ ਇੱਕ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਤੇ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਜ਼ਾ ਦਿਤੇ ਜਾਣ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ।

7ਓ (1) ਜੇ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ “ਛੂਤ-ਛਾਤ” ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਸਫ਼ਾਈ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਤੁੱਧ ਲਾਜ਼ਮੀ ਝਾੜ੍ਹ ਦੇਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁਰਦਾਰ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਨਵਰ ਦੀ ਖੱਲ ਲਾਹੁਣ ਜਾਂ ਨਾੜ੍ਹ ਕੱਟਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਰਗੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ “ਛੂਤ-ਛਾਤ” ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਆਚਰਨ ਕਦ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(2) ਜੇ ਕੋਈ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ “ਛੂਤ-ਛਾਤ” ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਨਿਰਯੋਗਤਾ ਨਾਫਜ਼ ਕਰਦਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਅਉਧ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ, ਜੋ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਤੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ

ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਵੀ, ਜੋ ਇੱਕ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਤੇ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ।

ਵਿਆਖਿਆ : — ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨਾਂ ਲਈ, “ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨ” ਵਿਚ ਸਮਾਜਕ ਜਾਂ ਆਰਥਕ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਕੁਝ ਕੁ ਸੂਰਤਾਂ ਵਿੱਚ
ਲਸੰਸਾਂ ਦੀ ਮਨਸੂਖੀ
ਜਾਂ ਮੁਅੱਤਲੀ।

8. ਜਦ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਜੋ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਿੱਧ-ਦੋਸ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਪੇਸ਼ੇ, ਧੰਦੇ, ਕਿਉਂ ਜਾਂ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤੱਤ-ਸਮੇਂ ਨਾਫਜ਼ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਲਸੰਸ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਤਦ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਵਿਚਾਰਣ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਡੰਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਭਾਗੀ ਹੋਵੇ, ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕੁਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਏ ਬਿਨਾਂ, ਨਿਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕੇਗੀ, ਕਿ ਉਹ ਲਸੰਸ ਮਨਸੂਖ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਮੁੱਦਤ ਲਈ ਮੁਅੱਤਲ ਰਹੇਗਾ, ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਠੀਕ ਸਮਝੇ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਲਸੰਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਸੂਖ ਜਾਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੱਰਿਕ ਹੁਕਮ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਰੱਖੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਹੁਕਮ ਉਸ ਅਥਾਰਿਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਸੰਸ ਨੂੰ ਮਨਸੂਖ ਜਾਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਕਤਵਾਨ ਹੋਵੇ।

ਵਿਆਖਿਆ: — ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ‘ਲਸੰਸ’ ਵਿਚ ਪਰਮਿਤ ਜਾਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ
ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਾਰਾਂਟਾਂ ਦਾ
ਪੁਨਰ-ਗ੍ਰਹਿਣ ਜਾਂ
ਮੁਅੱਤਲੀ।

ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸ਼ਹਿ।

9. ਜਿਥੇ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਉਪਾਸਨਾ ਦੇ ਸਥਾਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਂ ਜਾਂ ਹੋਸਟਲ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਜਾਂ ਟ੍ਰਸਟੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਭੌਂ ਜਾਂ ਧਨ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਿੱਧ-ਦੋਸ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਦੋਸ਼-ਸਿਹੀ ਕਿਸੇ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਿਚ ਉਲਟਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜਾਂ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਉਥੇ, ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ, ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਸਾਰੀ ਗਰਾਂਟ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਭਾਗ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਜਾਂ ਪੁਨਰ-ਗ੍ਰਹਿਣ ਦਾ ਨਿਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕੇਗੀ।

10. ਜੋ ਕੋਈ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸ਼ਹਿ ਦੇਵੇਗਾ, ਉਹ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਉਪਬੰਧਤ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ।

ਵਿਆਖਿਆ : — ਕੋਈ ਲੋਕ ਸੇਵਕ, ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਤਫਤੀਸ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਰੇਗਾ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸ਼ਹਿ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਸਮੂਹਿਕ ਜੁਰਮਾਨਾ
ਕਰਨ ਦੀ ਰਾਜ
ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।

10ਓ. (1) ਜੇ, ਮੁਕਰੱਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਹ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਾਸੀ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹਨ, ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਹਿ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਅਪਰਾਧੀ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾਉਣ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਢੜਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਅਹਿਮ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੂੰ ਦਬਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿਚ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਅਜਿਹੇ ਵਾਸੀਆਂ ਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕਰ ਸਕੇਗੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹਿੱਸੇ-ਵੰਡ ਕਰ ਸਕੇਗੀ ਜੋ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਭਾਗੀ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਹਿੱਸੇ-ਵੰਡ ਅਜਿਹੇ ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣਾਂ ਬਾਰੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਹਿੱਸੇ-ਵੰਡ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਨਿਯਤ ਕਰ ਸਕੇਗੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਣਵੰਡੇ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ:

ਪਰੰਤੂ ਕਿਸੇ ਵਾਸੀ ਦੀ ਹਿੱਸੇ-ਵੰਡ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਤਦ ਤੱਕ ਵਸੂਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦ ਤੱਕ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਰਜੀ ਦਾ, ਜੋ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਤੋਂ ਭੀ ਪਿਟਵਾ ਕੇ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਉਕਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੂਹਿਕ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਸਰਬੋਤਮ ਸਮਝੇ।

(3) (ਉ) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਸਮੂਹਿਕ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਹਿੱਸੇ-ਵੰਡ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਦੁਖਤ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ, ਮੁਕੱਰਰ ਮੁੱਦਤ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਹੋਰ ਅਥਾਰਿਟੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਨਮਿਤ ਉਲਖਿਤ ਕਰੇ, ਅਗੇ ਅਜਿਹੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਜਾਂ ਹਿੱਸੇ-ਵੰਡ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਰੂਪਭੇਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਅਰਜੀ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕੇਗਾ।

ਪਰੰਤੂ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਫੀਸ ਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(ਅ) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਉਲਖਿਤ ਕੀਤੀ ਅਥਾਰਿਟੀ, ਅਰਜੀਦਾਰ ਨੂੰ ਸੁਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਵਾਸ਼ਬੀ ਅਵਸਰ ਦੇਣ ਪਿਛੋਂ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰੇਗੀ ਜੋ ਉਹ ਠੀਕ ਸਮਝੇ :

ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਛੋਟ ਦਿਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਘਟਾਈ ਗਈ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਰਕਮ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਉਗਰਾਹੀ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਤੋਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਕੁੱਲ ਜੁਰਮਾਨਾ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਘਟਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(4) ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਿਕਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਉਲਖਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸ੍ਰੋਣੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਅਉਦਾ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਸਮੂਹਿਕ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਭਾਗੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇ ਸਕੇਗੀ।

(5) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ (ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਣਵੰਡਿਆ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ) ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਇਗੀ ਯੋਗ ਸਮੂਹਿਕ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜੁਰਮਾਨਿਆਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਜਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਸੰਘਤਾ, 1973 ਦੁਆਰਾ ਉਪਬੰਧਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਸੂਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਸਕੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਹਿੱਸਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਹੋਵੇ।

11. ਜੋ ਕੋਈ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸ਼ਹਿ ਬਾਦ ਦੀ ਦੋਸ਼-ਸਿੱਧੀ ਲਈ ਪਹਿਲਾ ਸਿੱਧ-ਦੋਸ਼ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਂ ਚੁਕਣ ਤੇ ਮੁੜ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਸ਼ਹਿ ਲਈ ਸਿੱਧ-ਦੋਸ਼ ਲਈ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਉਹ ਦੋਸ਼-ਸਿੱਧੀ ਤੋਂ—

(ਉ) ਦੂਜੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ, ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਨ ਘਟਦੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਨ ਵਧਦੀ ਅਉਧ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਵੀ, ਜੋ ਦੋ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਤੇ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ।

(ਅ) ਤੀਜੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਜਾਂ ਤੀਜੇ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਬਾਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ, ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਨ ਘਟਦੀ ਅਤੇ ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਨ ਵਧਦੀ ਅਉਧ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਵੀ, ਜੋ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ।

12. ਜਿਥੋਂ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਗਠਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਕਾਰਜ ਅਨੁਸਾਰਿਤ ਜਾਤ ਕੁਝ ਕੁਮਾਰਿਆਂ ਦੇ ਬੰਦੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਜੇਕਰ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ, ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਕਿਆਸ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਾਰਜ “ਛੁਤ-ਛਾਤ” ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੁਆਰਾ ਕਿਆਸ।

ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤਾਂ
ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੀ
ਸੀਮਾ।

13 (1) ਕੋਈ ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਦਾਵਾ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਲਵੇਰੀ ਨ
ਚਾਲ੍ਹ ਰਖੇਗੀ, ਨ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਡਿਗਰੀ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰੇਗੀ, ਨ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਡਿਗਰੀ ਜਾਂ ਹੁਕਮ
ਦੀ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਜ਼ਰਾ ਕਰੇਗੀ ਜੇ ਅਜਿਹੇ ਦਾਵੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਪਲਚਿਆ ਦਾਅਵਾ ਜਾਂ
ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਡਿਗਰੀ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਦਾ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਇਜ਼ਰਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ
ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗੀ ।

(2) ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨਿਆਂ-ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਡਿਗਰੀ ਜਾਂ
ਹੁਕਮ ਦੀ ਇਜ਼ਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ “ਛੂਤ-ਛਾਤ” ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨਿਰਯੋਗਤਾ ਅਰੋਪਣ
ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਰਵਾਜ਼ ਜਾਂ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ ।

ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ
ਅਪਰਾਧ ।

14 (1) ਜੇ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ, ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕੰਪਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹਰਿਕ
ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਣ ਲਈ ਉਸ ਕੰਪਨੀ ਦਾ
ਇੰਚਾਰਜ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਤਰਦਾਈ ਸੀ, ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ
ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ।

ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸਜ਼ਾ ਦਾ
ਭਾਰੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਵੇਗੀ, ਜੇ ਉਹ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਉਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ
ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਯੋਗ ਤਨਦਿਗੀ ਦੀ
ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿਚ ਦਰਜ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ, ਜਿਥੇ ਇਸ ਐਕਟ
ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ, ਸਕੱਤਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਫਸਰ ਦੀ ਸੰਮੱਤੀ
ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਥੇ ਅਜਿਹਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਪ੍ਰਬੰਧਕ, ਸਕੱਤਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਫਸਰ ਵੀ ਉਸ ਅਪਰਾਧ
ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ
ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਭਾਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ।

ਵਿਆਖਿਆ— ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨਾਂ ਲਈ—

(ਉ) “ਕੰਪਨੀ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕੋਈ ਨਿਗਮ ਥੋੜੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫਰਮ ਜਾਂ
ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਹੋਰ ਸਭਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ; ਅਤੇ

(ਅ) “ਡਾਇਰੈਕਟਰ” ਦਾ, ਕਿਸੇ ਫਰਮ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ, ਮਤਲਬ ਹੈ ਉਸ ਫਰਮ ਵਿਚ
ਕੋਈ ਭਾਈਵਾਲ ।

ਨੇਕ ਨੀਤੀ ਨਾਲ
ਕੀਤੀ ਗਈ
ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ
ਬਚਾਉ ।

14(ਉ) (1) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨੇਕਨੀਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਿਤਵਤ ਕਿਸੇ
ਗੱਲ ਲਈ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਦਾਵਾ, ਪ੍ਰਸੰਸਾਰਿਤ ਜਾਂ ਹੋਰ¹
ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ।

(2) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨੇਕਨੀਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਿਤਵਤ ਕਿਸੇ ਗੱਲ
ਦੁਆਰਾ, ਕਾਰਤ ਹੋਏ ਜਾਂ ਕਾਰਤ ਹੋਣੇ ਸੰਭਾਵੀ ਕਿਸੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ
ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਦਾਵਾ, ਪ੍ਰਸੰਸਾਰਿਤ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ।

ਅਪਰਾਧ ਪੁਲਿਸ
ਦੁਆਰਾ ਹੱਥ ਪਾਉਣ
ਯੋਗ ਅਤੇ ਸਰਸਰੀ
ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਣ
ਕਰਨਗੇ ।

15. (1) ਜਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਸੰਘਤਾ, 1973 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ 1974 ਦਾ 2
ਵੀ, ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹਰਿਕ ਅਪਰਾਧ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਹੱਥ ਪਾਉਣ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ
ਯੋਗ ਅਤੇ ਸਰਸਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਣ ਯੋਗ ਅਜਿਹੇ ਹਰਿਕ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਵਿਚਾਰਣ, ਸਿਵਾਏ ਉਥੇ ਦੇ ਜਿਥੇ ਉਹ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ
ਉਹ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੈ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਵੇ, ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ
ਮਹਾਂਨਗਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮਹਾਂਨਗਰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਉਕਤ ਸੰਘਤਾ ਵਿੱਚ ਉਲਿੱਖਤ ਜਾਬਤੇ ਦੀ
ਅਨੁਸਾਰਤਾ ਵਿੱਚ ਸਰਸਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ ।

(2) ਜਾਬਤਾ ਫੋਜਦਾਰੀ ਸੰਘਤਾ, 1973 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ, ਜਦ ਕਿਸੇ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਬਾਰੇ ਇਹ ਕਥਿਤ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸ਼ਹਿ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਆਪਣੇ ਪਦਵਿਕ ਕਰਤੁੱਵ ਦੇ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਾਂ ਕਾਰਜ ਕਰਨਾ ਤਾਤੁਪਰਜਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਦ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ—

(ੳ) ਸੰਘ ਦੇ ਕਾਰ-ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਤੱਲਕ ਵਿੱਚ ਨਿਯੋਜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ; ਅਤੇ

(ਅ) ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਰ-ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਤੱਲਕ ਵਿੱਚ ਨਿਯੋਜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ,

ਪੁਰਵ ਮੰਨ੍ਹਤੀ ਦੇ ਸਿਵਾਏ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਹਿ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਸਮਾਇਤ-ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗੀ ।

15ਓ (1) ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਥੇ ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਨਿਮਿਤ ਬਣਾਵੇ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹੇ ਉਪਾ ਕਰੇਗੀ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣ ਕਿ “ਛੂਤ-ਛਾਤ” ਦਾ ਅੰਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰ “ਛੂਤ-ਛਾਤ” ਤੋਂ ਪੈਂਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਨਿਰਯੋਗਤਾਂ ਨਾਲ ਪੀੜੜਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬੰਧ ਕਰਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ ।

(2) ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਪਕਤਾ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਏ ਬਿਨਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਉਪਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹੇਠ-ਲਿਖੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਣਗੇ :—

“ਛੂਤ-ਛਾਤ” ਦਾ ਅੰਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹਾਸਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕਰਤੁੱਵ ।

(i) ਚੋਖੀਆ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਮੁਹੱਈਆਂ ਕਰਨਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ “ਛੂਤ-ਛਾਤ” ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਨਿਰਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਪੀੜੜਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਸਕਣ :

(ii) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ;

(iii) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ;

(iv) ਅਜਿਹੀਆਂ ਮੁਨਾਸਬ ਪੱਧਰਾਂ ਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ, ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹੇ ਉਪਾ ਸੂਤਰਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਿਪਾਲਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਠੀਕ ਸਮਝੇ;

(v) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਚੰਗੇ ਪਰਿਪਾਲਣ ਲਈ ਉਪਾ ਸੁਝਾਉਣ ਦੀ ਦਿੱਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਮਲ ਦੇ ਮੁੱਦਤੀ ਸਰਵੇਖਣ ਲਈ ਉਪਬੰਧ;

(vi) ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਵਿਨਿਸਚਿਤ ਕਰਨ ਜਿੱਥੇ ਵਿਅਕਤੀ “ਛੂਤ-ਛਾਤ” ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਨਿਰਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਪੀੜੜਤ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਉਪਵਾਂ ਦਾ ਅਪਣਾਉਣਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਖੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀ ਨਿਰਯੋਗਤਾ ਦਾ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਯਕੀਨੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ।

(3) ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਵਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਲਮੇਲ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਕਦਮ ਉਠਾਏਗੀ ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣ ।

(4) ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਹਰ ਸਾਲ ਸੰਸਦ ਹੋਰੇਕ ਸਦਨ ਦੇ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਉਪਵਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਟ ਰੱਖੇਗੀ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਧਾਰਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਰਣ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਹੋਣ ।

16 ਜਿਵੇਂ ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਹੋਰਵੇਂ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਐਕਟ ਦਾ ਹੋਰ ਕੇ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਤੱਤਸਮੇਂ ਨਾਫਜ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਵਾਜ ਜਾਂ ਪ੍ਰਥਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਕਿਸੇ ਲਿਖਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਥਾਰਿਟੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਡਿਗਰੀ ਪਰਮ-ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਣਾ । ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਅਸੰਗਤ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ, ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਣਗੇ ।

ਅਪਰਾਧੀ ਪਰਖਕਾਲ
ਐਕਟ, 1958 ਦਾ
ਚੈਦਾਂ ਸਾਲ ਤੋਂ
ਉਪਰ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ
ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ
ਲਾਗੂ ਨ ਹੋਣਾ।

ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ
ਸ਼ਕਤੀ।

16ਓ. ਅਪਰਾਧੀ ਪਰਖਕਾਲ ਐਕਟ, 1958 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਚੈਦਾਂ ਸਾਲ ਤੋਂ ਉਪਰ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਕਿਸੇ 1958 ਦਾ 20 ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

16ਅ. (1) ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਗੱਜਟ ਵਿੱਚ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਸਕੇਗੀ।

(2) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹਰਿਕ ਨਿਯਮ, ਉਸ ਦੇ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਪਿੱਛੇ ਜਿੰਨੀ ਛੇਤੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਸੰਸਦ ਦੇ ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਅੱਗੇ, ਜਦ ਉਹ ਇਜ਼ਲਾਸ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਮੁੱਦਤ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਇੱਕ ਇਜ਼ਲਾਸ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਦੋ ਜਾਂ ਵੱਧ ਕ੍ਰਮਵਰਤੀ ਇਜ਼ਲਾਸਾਂ ਤੋਤੁਰਤ ਮਹਾਰੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਇਜ਼ਲਾਸ ਦੇ ਗੁਜ਼ਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਦੋਵੇਂ ਸਦਨ ਉਸ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੂਪਭੇਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਦੋਵੇਂ ਸਦਨ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਨਿਯਮ ਉਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਕੇਵਲ ਅਜਿਹੇ ਰੂਪਭੇਦ ਕੀਤੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਐਪਰ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਰੂਪਭੇਦ ਜਾਂ ਬਾਤਲਕਰਣ ਦਾ ਉਸ ਨਿਯਮ ਅਧੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ।

ਨਿਰਸਨ।

17 ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿਚ ਉਲਿਖਤ ਇਨੈਕਟਮੈਟਾਂ, ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਦਰਜ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਤਤਸਥਾਨੀ ਹਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਨ, ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਸਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅਨੁਸੂਚੀ

(ਵੇਖੋ ਧਾਰਾ 17)

1. ਦ ਬਿਹਾਰ ਹਰੀਜਨ (ਗੀਮੂਵਲ ਐਫ ਸਿਵਲ ਡਿਸੇਬਿਲੇਟੀਜ਼) ਐਕਟ, 1949 (1949 ਦਾ ਬਿਹਾਰ ਐਕਟ XIX)।
2. ਦ ਬੰਬੀ ਹਰੀਜਨ (ਗੀਮੂਵਲ ਐਫ ਸੋਸ਼ਲ ਡਿਸੇਬਿਲੇਟੀਜ਼) ਐਕਟ, 1946 (1947 ਦਾ ਬੰਬੀ ਐਕਟ X)।
3. ਦ ਬੰਬੀ ਹਰੀਜਨ ਟੈਂਪਲ ਐਟਰੀ ਐਕਟ, 1947 (1947 ਦਾ ਬੰਬੀ ਐਕਟ XXXV)।
4. ਦ ਸੈਟਰਲ ਪ੍ਰਾਵਿੰਸ਼ ਐਡ ਬਰਾਰ ਸੈਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ (ਗੀਮੂਵਲ ਐਫ ਸਿਵਲ ਡਿਸੇਬਿਲੇਟੀਜ਼) ਐਕਟ, 1947 (1947 ਦਾ ਸੈਟਰਲ ਪ੍ਰਾਵਿੰਸ਼ ਐਡ ਬਰਾਰ ਐਕਟ XXIV)।
5. ਦ ਸੈਟਰਲ ਪ੍ਰਾਵਿੰਸ਼ ਐਡ ਬਰਾਰ ਟੈਪਲ ਐਟਰੀ ਆਖੋਰਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1947 (1947 ਦਾ ਸੈਟਰਲ ਪ੍ਰਾਵਿੰਸ਼ ਐਡ ਬਰਾਰ ਐਕਟ XLI)।
6. ਦ ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ (ਗੀਮੂਵਲ ਐਫ ਸੋਸ਼ਲ ਡਿਸੇਬਿਲੇਟੀਜ਼) ਐਕਟ, 1948 (1948 ਦਾ ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ XVI)।
7. ਦ ਮਦਰਾਸ ਗੀਮੂਵਲ ਐਫ ਸਿਵਲ ਡਿਸੇਬਿਲੇਟੀਜ਼ ਐਕਟ, 1938 (1938 ਦਾ ਮਦਰਾਸ ਐਕਟ XXI)।
8. ਦ ਉੜੀਸਾ ਗੀਮੂਵਲ ਐਫ ਸਿਵਲ ਡਿਸੇਬਿਲੇਟੀਜ਼ ਐਕਟ, 1946 (1946 ਦਾ ਉੜੀਸਾ ਐਕਟ XI)।
9. ਦ ਉੜੀਸਾ ਟੈਪਲ ਐਟਰੀ ਆਖੋਰਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1948 (1948 ਦਾ ਉੜੀਸਾ ਐਕਟ XI)।

10. ਦ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਪ੍ਰਾਵਿੰਸ਼ ਰੀਮੂਵਲ ਐਫ ਸੋਸ਼ਲ ਡਿਸੇਬਿਲੇਟੀਜ਼ ਐਕਟ, 1947 (1947 ਦਾ ਯੂ ਪੀ ਐਕਟ XIV)।
11. ਦ ਵੈਸਟ ਬੰਗਾਲ ਹਿੰਦ ਸੋਸ਼ਲ ਡਿਸੇਬਿਲੇਟੀਜ਼ ਰੀਮੂਵਲ ਐਕਟ, 1948 (1948 ਦਾ ਵੈਸਟ ਬੰਗਾਲ ਐਕਟ XXXVII)।
12. ਦ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਹਰੀਜ਼ਨ ਟੈਪਲ ਐਂਟਰੀ ਰੇਗਲੇਸ਼ਨ 1358 ਐਫ (1358 ਫਸਲੀ ਦਾ LV)।
13. ਦ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਹਰੀਜ਼ਨ (ਰੀਮੂਵਲ ਐਫ ਸੋਸ਼ਲ ਡਿਸੇਬਿਲੇਟੀਜ਼) ਰੇਗਲੇਸ਼ਨ 1358 ਐਫ (1358 ਫਸਲੀ ਦਾ LVI)।
14. ਦ ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਹਰੀਜ਼ਨ ਅਯੋਗਤਾ ਨਿਵਾਰਨ ਵਿਧਾਨ, ਸੰਮਤ 2005 (1949 ਦਾ ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਐਕਟ ਨੰ: 15)।
15. ਦ ਰੀਮੂਵਲ ਐਫ ਸਿਵਲ ਡਿਸੇਬਿਲੇਟੀਜ਼ ਐਕਟ, 1943 (1943 ਦਾ ਮੈਸੂਰ ਐਕਟ XLII)।
16. ਦ ਮੈਸੂਰ ਟੈਪਲ ਐਂਟਰੀ ਆਖੋਰਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1948 (1948 ਦਾ ਮੈਸੂਰ ਐਕਟ XIV)।
17. ਦ ਸੈਗਾਸਟਰ ਹਰੀਜ਼ਨ (ਰੀਮੂਵਲ ਐਫ ਸੋਸ਼ਲ ਡਿਸੇਬਿਲੇਟੀਜ਼) ਐਰਡਿਨੇਸ, 1948 (1948 ਦਾ XL)।
18. ਦ ਟ੍ਰਾਵਨਕੋਰ-ਕੋਚੀਨ ਰੀਮੂਵਲ ਐਫ ਸੋਸ਼ਲ ਡਿਸੇਬਿਲੇਟੀਜ਼ ਐਕਟ, 1125 (1125 ਦਾ ਟ੍ਰਾਵਨਕੋਰ-ਕੋਚੀਨ ਐਕਟ VIII)।
19. ਦ ਟ੍ਰਾਵਨਕੋਰ-ਕੋਚੀਨ ਟੈਪਲ ਐਂਟਰੀ (ਰੀਮੂਵਲ ਐਫ ਡਿਸੇਬਿਲੇਟੀਜ਼) ਐਕਟ, 1950 (1950 ਦਾ ਟ੍ਰਾਵਨ ਕੋਰ-ਕੋਚੀਨ ਐਕਟ XXVII)।
20. ਦ ਕੁਰਗ ਸੈਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ (ਰੀਮੂਵਲ ਐਫ ਸਿਵਲ ਐਫ ਸੋਸ਼ਲ ਡਿਸੇਬਿਲੇਟੀਜ਼ ਐਕਟ, 1949 (1949 ਦਾ ਕੁਰਗ ਐਕਟ I)।
21. ਦ ਕੁਰਗ ਟੈਪਲ ਐਂਟਰੀ ਆਖੋਰਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1949 (1949 ਦਾ ਕੁਰਗ ਐਕਟ II)।

ਕੇ. ਐਲ. ਮੇਹਨਪੁਰੀਆ

ਸਕੱਤਰ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ।

ਸਚਿਵ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ।

Secretary to the Government of India.